

I ž a n g a

Seniai jau atsisveikino su mumis Paukštelis. Bet jo giesmelės ir mintelės pasiliko. Žiūriu vieną, žiūriu antrą kartą į surašytus lapelius. Kokios čia eilės, kokios čia mintys! Būtų naudingos mūsų jaunimui. Bet išleisti nebuvo galima. Paukštelio seselė savo raštelyje prieš didįjį Karą prašė dar palaukti. Ir laukiau. Praūžė karo metai ir visos priežastys dingo, kurios priešinos leidimui tų lapelių. Bet užėjo kitos. Ir vienos painios po kitų. Ir vis reikėjo nustumt leidimą. – Taip rašyti man teko 1924. VI. 12. Buvau priruošęs spaudinimui visą Paukštelio dainų rinkinėlį. Ir dabar, kliūčių nebeesant, galima jį išleisti. Tegul tos eilės pasieks jaunimo širdis, kurioms buvo toks artymas Paukštelis.

Tilžėj 1932 m. rugsėjo mėn. 27 d.

Vydūnas.

Paukštelis

Tūli metai praėjo, kai jo nebėra mūsųose. Bet tūli jaunesniejie Prūsų lietuviai jo dar labai gyvai atsimena. O jo atsimena ir su tikru širdingumu. Pažino jį iš poemelių ir rašinėlių Tilžės “Naujosios”. Pažino jį kiti iš jaunųjų susirašinėjimo ir iš keliaujančiojo knygyno. O kiti jį ir asmeniškai pažino. Malonų padarė įspūdį savo atrodymu ir savo kalbėjimu bei veikimu. Bet ir buvo matyt, kad jam nelemtas ilgas gyvenimas. Už tai jis kodaugiau rūpinos, kad lietuvių kraštelis būtų pilnas lietuviško gyvumo. Apie tai jis nuolat mastė ir svajojo. Tam jis savo širdį ir savo dienas buvo paskyręs. Ne veltui nuėjo jo darbas. Ir gal šis raštelis jam suteiks daugiau dar reikšmės.

Gimęs jis 1883 mts. 9 gruodžio ūkininkams Bajoraičiams Medukalnuose, Įsrutės apskrityje, vėliau apsigyvenusiams Balandžiuose, Ragainės apskrityje. Tėvų jam duotas vardas buvo Fridrikas.

Balandžių kaime jis mokinosi liaudies mokykloje iš mokytojo Brehm'o. Kunigo Thiel'o iš Lenkviečio prikalbami, tėvai sutiko vaiką leisti į mokytojus. Baigusį liaudies mokyklą mokino Palmonų mokytojas Beyrau'jus. Išbuvo jis čia pusantrus metus. Dalyvavo tose pamokose be kitų vaikų ir kelios Lietuvaitės, kurios jam pasiliko visumet širdyje. Toliau Fridrikas ėjo mokslus su Prūsų valdžios pašalpa, kurią kunigas Thiel'as išprašė Karaliaučiaus prepandrijoj. Buvo čia nuo 9 spal. 1899 mt. lig kovo 1901. Tada ėjo mokslus mokytojų seminarėje Karalienėje, netoli Įsrutės ir baigė mokslus pavasaryj 1904 mts. Tuoju jis gavo mokytojo vietą Paleičiuose, Šilutės apskrityj, kur buvo mokytoju nuo Kovo 1904 lig Gegužio 1906 mt. Iš čia jis tapo nukeltas į Rukus netoli Pagėgių, kur mokytoju buvo lig Kalėdų 1906 mt. Jo seselė Emilia jį čia aprūpino.

Ligotas grįžo į tėvų namus. Toliau tikėjos sveikatos rasti Silėsijos gydymo vietoj Gebersdorfe. Iš čia grįžo, rodos, atsigavęs

rugsėjo m. 1907 mt. Bet jau nebebuvo mokytoju. Likosi tėvų namuose. Valdžia jam davė pilną mokytojo algą. Pagaliau rastas persilpnas mokytojo darbui, tapo paleistas, bet jam buvo pensia skiriama 30 Mk. mėnesiui. Tik ilgai jam jos nebereikėjo.

Gyvendamas tėvų namuose jis išlengvo vis daugiau silpnėjo. Bet nesiliovė rašinėjęs, kol nemirė 1909 mt. kovo 16d. Kaip lavoną laidojo 21 kovo, tūli lietuviai susirinko namuose ir ant kapų. Ir man teko jo atminčiai abiejose vietose kalbėti. Sudėjome vainikus ant kapo. Daug jų buvo. Ant vieno vainiko juostos buvo rašyta:

Savo širdingai mylimam prieteliui Friedrikui Bajoračiui iš dėkingos širdies M. K. T.

Ilsėkis saldžiai!

Buvai viens karščiausių sūnų Lietuvos,

Mylėjai Tėvynę širdingai.

Statei sau paminklą ant visados.

Giedodamas šlovnai ir galingai.

Dabar gi miegoki, ilsėkis saldžiai!

Darbs tavo nebuvo niekingas.

Jau bunda broliai, jau žvalgos budriai,

Jau aušta mums rytas šlovingas.

Tilžės Liet. Giedotojų draugija buvo į vainiko juostą įrašiusi:

Lietuvai Tu buvai jauna viltis.

Tave mirtis pasivedė.

Vienok viltis mums pasiliko.

Vydūnas

Tēvynē _____

Ant kalno buvus

Buvom ant Birutės kalno.
Matēm jūras. Jos bangavo.
Kalno pušys ošė – ošė.

Ką pasako jūrų bangos?
Ką Birutės pušys ošia?
Vis tą patį, ką senovėj:

Bus, kas bus kaip tat nulemta!
Šiandien esame – banguojam.
Esame, todėl putuojam!
Esame, tai ošti reikia!
Būdami visi ir veikia! –

Šalelė gyva

Pažįstu žemele!
Vaisinga dirva!
Graži ta šalelė,
graži, nors maža.

Ten ošia girelės,
kad siaučia audra,
ten žydi gėlelės:
graži gyvata

Draugai ten žmoneliai.
Kaip skamb jų kalba!
Ko žib jų veideliai?
Šalelė gyva.

Lietuvių šalis

Šalis paties gražumo,
Ne perplati riba!
Bet ji pilna gyvumo.
Tas kraštas Lietuva.

Gyvena ten žmoneliai.
Vadinasi tauta,
mergelės ir berneliai!
Tas kraštas Lietuva.

Kas dar gražiau skambėtų,
kaip jų sena kalba!
Kas dar gražiau aldėtų
kaip jų graži daina!

Kad oš vėlai vėjelis,
kad dingst dienos šviesa,
kad baltuoju tik berželis,
o rūkuose dirva,

Ir kraštas pilns ramumo,
klausiaus. – Atskamb daina!
Ak, niekur tiek gražumo!
Graži mūs Lietuva!

Gražus kraštelis

Koks gražus kraštelis,
miels tėvų darželis,
mūsų Lietuva!

Teka ten upelis.
O šalia girelės
žydi mūsų laukai.

Kad tekės saulytė,
uždainuos sesytė,
darbą dirbdama.

Ant laukų bitelė
zirz ir kep duonele
nepailsdama.

Girioj ant šakelių
daug dainuoj paukštelių,
kelia alasą.

Ant pavakarelį
iš ano krūmelio
skamb graži daina.

Myl lakštingalus,
malonius balsus
mūsų Lietuva.

Jai ir aš dainuosiu,
ir ją vis užstosiu,
kol bus mirt likta.

Svetur

Ošia vėjas ir svetur,
gieda ir paukšteliai,
žemė po dangum visur,
ir visur plauk debeseliai –
O tačiau man ši šalis
nors graži gana,
nors ją girti turi vis, –
tik ne Lietuva.

Kyla danguna kalnai,
greitai tek upeliai,
žmonės gali veikt laisvai,
daubos žyd, laukeliai –
O tačiau man ši šalis –
nors graži gana,
nors ją prots tur girti vis, –
tik ne Lietuva.

Oras lengvas, sveiks, skaidrus,
lengvi ir vėjeliai,
lengvai ten gyven žmogus,
lengvai tek žodeliai –
O tačiau man ši šalis –
nors graži gana,
nors ją prots tur girti vis, –
tik ne Lietuva.

Lakštingalas

Dar girioj sniegs gulėjo –
ir štai, kažką girdėjau.
Bet nieko nišvydau.
Dar pūtė šilts vėjelis,
dar giesmininks paukštelis
ten, ten būs, kur šilčiau.

Bet vėl prieš vakarelį,
girdėjau alaselį.....
Toks aiškus, miels, gražus!
Kieno tas būt balselis?
Ar jau lakštingalelis?
Paukštyt, jau tu pas mus?

Ir taip klausiaus sėdėdams,
kaip jau seniai judėdams:
Paukštyti, paukštutel!
Paukštuti, miels, mažasis,
Paukšteli, galingasis,
dainuok, čiulbėki vėl ir vėl!

Regiu

Apie Tave manau –
apie Tave rašau,
Dieve – žmogau – gamta!
O vis dar nežinau,
o vis dar nišmanau,
kur Tavo prapradžia. –

O tad Tave mačiau.
Dabar Tave žinau,
Dieve – žmogau – gamta! –
Regiu, kas – prapradžia! –
Kas z yra ir a,
man žinią suteikia.

Naktis

Naktis ir jos tyla,
kokia švelni, žvaigždėta!
Rami nakties tamsa,
todėl ir numylėta!

Lyg negyva naktis!
Bet kas dienos gyvybė?
Lyg vienas judesis,
o gi naktis – ramybė.

Daug sopulių, vargų,
bėdų diena gamina!
Kiek bado, kiek skausmų!
Tyli naktis – ramina!

Žiburys ir gnūsai

Stov ant stalo žiburys.
Ir pulkų pulkai,
kaip tik šviesą pamatys:
kandys, pleštekės, uodai,
lek į liepsną; ir ugnis
degin jų sparnus.
Kad ne tuoj diena prašvis,
jie visi ugnyj pražūs. –

Likimas

Kaip skrieja saulės ir tviska žaibai,
kaip žino takus vandeneliai,
kaip lekia žvaigždės ir tvįsta tvanai,
kaip ošia ir šlamščia lapeliai, –

kaip puošias aušra, gražiausi kraštai,
kaip sukelia bangų vėjeliai,
kaip gema iš žaibo tranksmingi griausmai,
iš kanklių graudingi balseliai, –

kaip jūrose, kopose randas kalnai,
kaip kaukarai, kalvos, kupsteliai,
kaip saulei spindėjus sukykla garai,
kaip žiedus gėlių sek grūdeliai, –

taip juda ir žmonės, dievaičiai, velniai,
taip turi giedoti paukšteliai,
taip randasi dainos ir mintys, jausmai,
taip lemta virpėti širdelei. –

Dievas ir Saulė

Dieve! Savo saule visur, kad šalna,
tu šaltąjį svietą sušildai!
Sniegais ir ledais kad mūs žemė dengta,
smarkumą jų – pažvilgiu dildai.

Aukštai ant kalnų šauki tu upes,
pakalnėms linksmi nutekėti,
Šviesa, šiluma keli žoleles,
joms duodi jėgų pražydėti.

Kas urvos, kas uolos miegojo kietai,
išbėg tavo balso vadinti:
tai gnūsai lakioj, puikiau vabalai,
užu Saliamoną dabinti.

Dainuoja, ryluoja paukštyčiai visi,
kiekviens savo kalbą vartoja,
o nors kits nedailiai, tu jiems nepyksti,
vistiek ten, kaip giesta, dainuoja.

Dieve! Tu iš saulės liepi vandenims!
Ir kyla, padangėn vadinti.
Liepi tad ir ūkams juodiems
išdžiūvusią žemę drėkinti.

Ir džiaugiasi viskas, kas troško žemai:
ir žmonės, ir bitys, paukšteliai,
žuvelės ir varlės, žolelės, javai,
žaliuoj samanelės, medeliai.

Tu saulės Dieve, tu Dievas šviesos,
kurio klausosi audros ir vėjai.
Tu savo galybės, šviesybės didžios
ir žmogui kibirkštį įdėjai.

Jam valios davei pastatyt malūnus,
galybę audrų jais sugauti,
sumalti grūdėlį, sumažint tvanus,
ir versti žaibus jam tarnauti.

Su tavo, Dieve, galinga valia,
jis ieško ir randa ir juda;
pabaido tamsybę ši tavo šviesa,
su ja jis sukykla ir buda.

Tu saulės Dieve, tu vienas šviesa,
patsai tu ir amžių gyvybė.
Ir nieko nėra, kaip tavo žinia.
Tu galas – pradžia – amžinybė.

P a m a s t y m u i _ _ _ _ _

Ieškok jėgų — ne tikslų

Tu klausi vis: kam? Ir ieškai vis tikslų —
Bet klysti tuomi! Juk žmogui tų tikslų nėra.
Tiki tai suradęs, kam varginas žmonės,
o tad prieini — šešėlis, klaida!

Nėra ir nereikia tų tikslų nė vieno.
Regėjimas tikslas to, ko tau nėra.
Virbelis be tikslo išaug iš kamieno.
O lėkti tur viskas kaip lekia kulka.

Ir veikti tur viskas, tur augti ar nykti.
Neginst nieks iš tikslo, gamin vien jėga.
Ir niekad dėl tikslo gyvs grūdas tur dygti! —

Kur kas tiktai stoja, gamin pareiga. —
Jos priežastys veikia: ir tur, tur įvykti.
Jų būki žynys, būk jų ragana! —

Ko mums reikia

Daryk tu šį, rašyk tu tą –
jie paskaitys, pasišaipys,
pasivaipys, tau ką primis
ar nusimis, ausis kraipys,
ką pasakys, gal dar rašys,
ir jau gana.

O ko mums reik, ne kart, bet veik?
Mums reik tvirtų karštų žmonių,
laisvų galvų, širdžių didžių,
draugų tylių, jėgų – jėgų,
nedaug kalbų, mums reik darbų!
Tai, ko mums reik!

Šiandien

Žadi, rods, žadi už tėviškę veikt,
žadėjai nekartą, žadėjai seniai. –
Gera! – ir nenoriu tave už tai peikt –
bet gi sakyk, ką tu šiandien darei?

Kas dieną po žingsnį, ir auga viltis.
Po žingsnį tik siekin nuženki,
lietuvi, kas dieną – ir mūs ateitis!
Krutėti, kovoti nevenki!

Netark vis: rytoj! Jau šiandien kovok!
Nors kardą patekink, nušveiski!
Aprūpink žirgelį, bėrelį balnok!
Dar šiandien į žygį paleiski!

Kad vakars ateis, būs vakars gražus,
nės būs pirmyn jau nužengęs.
Atjausi gražiausius gyvatos jausmus,
ir džiaugsies kovoti nevengęs

Uždegsi kitus ir kaip tu atsistos
už Lietuvą, laisvą tėvynę,
už kalbą ir kraują, tiesas Lietuvos,
gražesnę neng ši kels gadynę.

Atbus tavo kaimas, atbus Lietuva,
paveikslas kils amžių gražiausias:
Štai širdys liepsnoja, visur jau šviesa,
ūžimas, judėjims švenčiausias.

Tėvų tad kapai gyvybę išduos,
sutirps ir storiausios ledinės,
be rūkų būs kraštas, žydės ir žaliuos,
nieks, nieks jau nebūs nusiminęs.

Skambės vėl daina, prieisme versmes
giliausių, švenčiausių svajonių,
ir tautos nudžiugs, napykantą mes,
nebliks jau pasaulio tyronų.

Tik šiandien pradėk, tuojau atsistok!
Jau šiandien daryk, ką žadėjai!
Jau šiandien svyruojančiam ranką paduok!
Ir dirvą parenki ydėjai!

Tai kart pažadėjai. Bet ar tai ir būs?
Ar būs ką žadėte žadėjai seniai?
O veikt neužmirški ir viskas atbus!
Gana tu žinai – bet ką šiandien darei?

Lietuviški žodžiai

Negriauti, nebriauti,
nešaukti, nepliaukšti,
krutėti, judėti,
ir arti, akėti ir sėti
ir laukti,
budėti, stebėti,
regėti, tikėti,
kantrumo turėti,
kentėti, tylėti,
mylėti!

Visur lietuviškai

Visùr vis lietuviškai
norime kalbėti;
ką mylėjo mūs tėvai
norim ir mylėti.

Visùr vis lietuviškai
tautą užvaduosim;
ką saugojo mūs tėvai,
tą ir mes saugosim.

Visùr vis lietuviškai!
Kraujo nemaišykim!
Kaip tėvai taip ir vaikai
gryną išlaikykim!

Visùr vis lietuviškai
kaip tėvai manykim:
Taip giliai, skaidriai, laisvai!
To nepragaišykim!

Visùr vis lietuviškai!
Mes – mes nepražūsime!
Ginsimės kaip kart tėvai:
Buvom! Esam! Būsime!

Mūsų protėviai ir mes

Kol dar mūs protėviai gyveno,
viens kitą jie lankydavo,
(taip išskaičiau iš rašto seno)
dažnai jie tai darydavo.

Mokėjo dailiai ir dainuoti.
Tik tam ne susieidavo,
kad imt kaimynus apžodžiuoti.
Linksmi, liūdnai – dainuodavo.

Noras

Norėti – norėti – norėti!
Tas žodis kaip saulė galingas.
Nės reiškia norėti galėti.
Norėki, žmogau išmintingas!

Norėki, lietuvi, norėki!
Norėki už brolius kentėti!
Galingas est noras. Pradėki!
Norėki Tėvynei padėti!

Norėki Tėvynei padėti!
Galingas toks noras. Pradėki!
Norėki už brolius kentėti!
Norėki, lietuvi, norėki!

Norėki, žmogau išmintingas!
Norėti, mat, reiškia galėti.
Tas žodis kaip saulė galingas:
Norėti– norėti – norėti.

Nekeiki!

Ką tu tuoj nesupranti,
tą nors greit nepeiki!
Peikdams ilgai negyveni,
ir suprast vos ką skumbi.
Klysti tenka veik!
To gi dėl: nekeik!

Bangavimai

Kad gyvendams daug patirsi,
kieta vargą kad regėsi,
jo dūsavimus išgirsi
ir gyventi nebnorėsi –
per vargus, dūsavimą
atsimink, kas est banga!

Arba jei tu daug patirsi,
pragarą visur regėsi,
juoką velnišką išgirsi
ir gyventi nebnorėsi –
per vylius, juokavimą
atsimink, kas est banga!

Šaktarpis

Šaktarpis baisus
Lietuvą slogina,
pila vandenius,
ir ledais baugina.

Šaktarpi baisus,
ar vis viešpatausi?
Ar prarysi jau visus?
Ar tu nesiliausi?

Šaktarpi baisus,
ar girdi? – Grumena!
Ar matai? Žmogus
dirba ir stiprus gyvena.

Šaktarpis baisus,
nieko netrukdytas,
baisiai slėgęs mus,
greit bus išvaikytas.

Šaktarpis baisus,
nors jis mus kankino
nors labai nemalonus,
vis dėlto ir pamokino.

Visados žmogus
kas jam skirta, tur atlikti
darbščiai, o tikrai drusus
visa ką sutikti.

Neabejoki

Ką aš vienas pradėsiu
Prieš vėją nepapūsiu.
Veltui daryti bus mano darbai.

O kad aš užgesiu,
numirsiu, pražūsiu,
tautai tada didesni bus vargai.

Ne! neabejoki!
Kol šiltas judėki!
Tautą apginki, kaip gynė tėvai.

Drąsiai šviesos dėl kovoki!
Už brolius kentėki!
Vėją papūsi! Jis mėtos labai!

200 000

Du šimttūkstančių lietuvių,
du šimttūkstančių liežuvių,
du šimttūkstančių galvų
o bene ir smagenų!

Negaliu tada suprasti
kam jie leidžias duobę kasti,
patys kam neim spatūs
ir pabaido duobkasių!

Vienai Pirmkartei

Tu myli kalbą mūsišką,
lietuvišką kalbelę.
Gera, tai mūsų pareiga.
Tu ją eini, mergele.

O mūsų kalba mylėtina,
kalbėk ją, kaip kalbėjai.
Natmesk lietuvių aptaisą!
Vis būk, kuo būt žadėjai!

Tikrai gražu, kas mūsiška!
Kalb mūsiškai mamelė,
kaip josios motuželė.

Tikrai kas mūsų mylėtina!
Lietuvis miels tėvelis
kaip sens jo tētuželis.

Jurgučiui

Žodžio to: Aš negaliu!
Niekad nesakyki!
Rods, ką veikt, ne vis smagu!
Bet, gali, daryki!

Tu gali, jei tik norėsi!
Juk kiti galėjo.
Ar tu vienas nemokėsi?
Rods jie – netingėjo.

Todėl niekad nesakyk:
Šį ar tą – nemoku.

Bet prad k ir sau manyk:
Kaip a  moku –  oku.

Ir i moksi, kad prad si:
Dar kitus pavysi!
Nemok jai,  tai mok si,
linksma tai matysi.

Manytojas

“Greitai lang  u daryk!
 iaip u ges mums  iburys,
o degtuk  n r namiej!
Kur Jonukas tai nulys?”

Ir pakluso greit Jonuks.
Atsis do valandel  –
rymojo u  stalo. –
K  galvojo jo galvel ?

Tad pri eng  v l langel  –
po  aunokos valandel :
“Mamut, eik  ir tu  i r ti!
Neu g so, mat,  vaig del s.

O kod l jos neu g sta?
Juk tik visos jos lauke!
Ar nei pu  j  v jelis?
Mamu ele, kod l ne?”

Kol jauni

Sūnelis:

Kad as būsiu didelis
tai daudaus as zau valiosiu,
neganysiu tik ząsis –
tai tau maltų sutaposiu,
il suklausiu zas į klvą.
As padėsiu kamalelez,
Kad sulyna, tai supūva,
il suslamp il cyp ugnelėz.

Dūkrytė:

Tad as syt užaudus būsiu,
mamuzele, al dildi?
Tai lopucų tau nustusiu,
pamazdosiu mazdinį,
apsilisiu stalmalelį,
tad neplilų mą lanta,
il nusuntsiu vandenelį,
būsiu didelė dlūta!

Atspėjimui _ _ _ _ _

Niekas be manęs

Be manęs nebūt vandens,
vienos tik ledinės,
Be manęs nebūt rudens,
niekuomet Sekminės.

Be manęs nebūt žiemos,
neigi vasarelės.
Be manęs nebūt audros,
nei – gi degtinėlės.

Be manęs niekad nelytų,
be manęs nesnigtų,
be manęs nieks nematytų.
Ar tai tau patiktų?

Be manęs tu nepasentai.
Tik dėl to nepyki!
Nėš, nebūčiau, negyventai.
Kas esu? Sakyki!

Tai kursai!

Kaž kurs gyvis aš esu?
Rausvi koji dvi turiu!
Mano snapas ilgas.
Braidžioju po smilgas.

Ne katė, bet pelinėju.
Ne varlė, bet mėgstu jas.
Vilnų ir žabų aš rinkinėju.
Ir žvejoju žuveles.

Nei aš kalvis, o kaliu
ir vaikų neatnešu,
vis tiktai kiaušius dedu.
Ar atspėsi, kas esu?

Būs sunku

Praėjusią žiemą
aš kart ką radau
užmyniau, paslydau,
kaip ilgs parvirtau,
ir gaidį, ak! margą
jame pamačiau.
Neilgai betrukus
pats ragą gavau.
Tas pats atsitiko,
žinau, kart ir tau.
Įspėk, sesužele!
Sakyk, ką manau!

Pašiepa -----

Ne pasaka

Daug žmogus, mat, gal išmokti:
Valgyt, gerti, melsties, vargti –
gerinti, kaip reikia pievą,
apie dangų, apie Dievą –
apie angelą, šėtoną –
pakalbėti;
pašnekėti –
kaip reik lenktiesi prieš poną,
kad Žibuos reik garnizono,
kad reik naujo peticiono,
kiaulės ko jau taip atpigo,
ir kaip žiemą tiek prisnigo,
kad lietuviai nyks kaip nyko,
sužinot tūliems pavyko;
kits dar nėt išmokst skaityti.
Bet lietuviškai rašyti –
kas mane tai išmokytų,
tas daugiausia padarytų.

Linkėjimas

Ak, šimtą metų kad patektai,
visas dantis ir palaikytai,
neprivalytai patvoriais bėgioti
dantų savųjų ten ieškoti!

Viską už Lietuvą!

Ar vis taip tolyn,
lietuviai, sapnuosim?
Ar neisim pirmyn?
Ar neišmiegosim?

Ar mes amžinai
tik “kalbą mylėsime”?
Kur meilės darbai?
Kada mes pradėsime?

Ar tai jau gana:
Supykt ant skriaudėjų?
Ar kils mūs tauta,
kad pykstam – ant vėjų?

Ar priešinkai, tikim,
pabūgs mūs rūstumo?
Niekad! Napsirikim!
Mums reikia darbštumo!

Ar vis taip tolyn
mes knarksim be darbo?
Nežengsim pirmyn?
Ir mesime garbę?

Ar turtas: kalba,
lietuvių vienybė,
lietuvių dora,
jausmų dar gilybė?

Kad eis taip toliau,
paims mums kas mūsų,
kas buvo gražaus,
lietuvių ir – Prūsų.

Prūsiečiai, sakykit,
kada mes pradėsime?
Ir kaip,– užmanykit! –
ką žadam, tesėsime?

Ir tą pasakykim,
ką norime duoti!
Be to – išmanykim –
nėra kuo vaiduoti

“Ką? Ką? Ką jis sako?
Atduot pinigėlį?
Man reikia tabako
ir kitko, žmogeli!”

“Ne! Ne! Te jau žūva
Dora ir kalbelė!
Tebūna, kaip būva –
“man piniginelė!””

Gražumas?

Mažos kojytės,
baltos rankytės,
lopų skrybelė!
Ak tai mergelė!

Kokios kurpaitės,
pirštinėlaitės?
O kleiduželė?
Ranktarūrelė.

Kūns suklastuotas,
protas aprumbuotas!
Dingo rūtelė,
dingo dorelė!

Vysts geležinis!
Žieds nemedinis!
Išverstskūrelė!
Ak, tai mergelė!

Genys margas

Ant šio svieto margo
daug džiaugsmų ir vargo,
daug sočių karalių,
vargšų daug ir daug skarmalių.

Ant šio svieto didžio
ledo daug ir slidžio,
daug gražių kalnynų,
daug purvų, lūgynų.

Ant šio svieto gaila,
daug ir proto – kvailo,
išpūstų daug pilvų
ir mažai – matai – galvų.

Ir šis svietas mini – mini:
Daug yra vaikinų,
daug meilių mergelių,
o laimingų – gal ir bus porelių

Laisvė, lygybė, broliškumas

Žmonės esame, ir lygūs,
tinginiai visi.

Viens prieš kitą, oi kaip dygūs,
godūs ir – kvaili!

Ponuose buvus

Daug pasaulyje galvočių,
daug šaltinių išminties,
ponai, puikiai apsitaisę,
žino visa, kad stebies.

Tik per daug tu jų neklauski –
nieko, kas kasdieniui rūp,
nieko, kas nepaprasta.
Ir neklausinėk: kodėl?

Nės, kaip vakar tai dariau,
jie paradėjo baisiai juokties,
durniumi mane vadino,
kam ir dešimt išmintingų
nepaspėtų atsakyti.

Ir nuleidau nosį savo:
Ak, kad būčiau pons ir aš!

Lietuvaite

M..ei K

Visur tamsu – tik ant stalo
šviesus žiburys.
Visur tylu – tik ant sienų
zirzė musės vakaro posmus.
Vienas atsirėmęs,
rašau ir rašau...
ant popieriaus balto...
ir mintys plaukia...
Bet štai, kaip nuostabu!
Nuo savo rašto nuklydau.
Ir, ypatinga, iškart išvydau

Mėlynakiaužę,
skaistaširdužę,
gelsvakasaite,
– Lietuvaite –
rausvaveidele,
dainininkele,
tave, mergele.

Mano Saulelei

M..ei K. atminimui 1907 – IX. 1.

Meilei savo akimi
kartą į mane žvelgei tyli.
Ir dabar, kur tik einu,
visados tave regiu.

Lyg būt saulė šviečianti
į akis pataikiusi.

Nusikreipęs dar ilgai,
tad visur ją pamatai.

Toks tai aš. Nors tu toli,
bet visur dvi akeli
vis matau, nors tik trumpai
man kaip žaibs tu sušvitai.

Vis lyg į mane žiūri,
ir lyg širdį man supi.
Kam saulelė, tai darai?
Širdį mano gal matai?

Mano būti negali!
Saulė žmogui per toli.
Tu laiminga, o mane
gulintį regi varge.

Man aplink naktis tamsi.
Ją tik tu nušviest gali.
Ir kaip žaibs man sušvitai,
amžiams tuo palaiminai.

Šviesk saulele, šviesk šviesi!
Švieskita aki abi!
Tegu tamsios ūkanos
neapniaukia jų šviesos!

Mūsų Girėnas

(Drs. Georg'as Sauerwein'as, gimęs 1831 mt. I. 15–d.
mieste Gronau'juje, Hannoverėje, miręs 1904 – XII. 16–d.
Krisčianioj, Norvegų mieste.)

Lietuva ant visados!
Tarė mūs Girėnas.
Lietuva ant visados!
Tarkime kiekvienas.

Lietuva ant visados!
Mes tave užstosim!
Už tave ir visados,
Lietuva, kovosim.

Lietuva ant visados!
O kas ting, teeina!
Bet kiti mes visados
seksime Girėnu.

Paminklas

Penčiuko atminčiai

Neilgai jis dainavo!
Neilgai! Jį mirtis
dainuojantį pagavo.
Bet dainos gyva jo širdis.

T a u t a _ _ _ _ _

Didumas dar ne galybė

Lietuvių tauta,
tu ne per maža!
Nėra per maža nė dulkelė.
Lakštingals paukščiukas,
ar jis ne mažuks,
o jo kaip galinga dainelė?

Kad skamb jo balsai,
tai tyl milžinai
ir lenkias net žemės valdovas:
Sujunda žmogus,
ir auga vidus,
išgaišt išdidos ir lydovas.

Lietuvių tauta,
tu ne per maža!
Didumas nereiškia galybę.
Prieš jį nesustok!
Dainuok ir kovok,
ir savo pareikški savybę.

Juk nieks, kad kiti
neng tu smarkesni!
Kalnai dėl didumo tur griūti.
Verta mūs tauta,
mūs kraujas, kalba,
mes galim ir norime būti.

Rauda

Žalia žemelė,
žalia pievelė,
bet tamsūs tie žmoneliai.

Aug, aug žolelė
ir žyd žiedeliai,
bet tamsūs jų proteliai.

Ir šild saulelė
laukus, girelę,
natšildo jų širdelių.

Šalta širdelė,
tamsia galvelė
dar mūsų Lietuvelių.

Jau giest paukšteliai,
jau aušt dienele,
bet tamsios jų galvelės.

Liūdni laikeliai,
liūdnos mintelės
šią išveržė dainelę.

Skamba dainelės
visų tautelių,
tik mūsų tyl dainelė.

Raibas strazdelis –
ir vyturelis –
ir miegas Lietuvelis.

Išauš dienele, –
pragys mergelė,
pabus ir mūsų tautelė.

Trys amžiai

Kā jūs sakytut,
sentēviai mūsu,
kartā gyvenę,
dēl šiu laikų.

Dēlei vangumo,
dēliai tuštybės,
dēl nedrąsumo
jūsu vaikų?

Ar būtų džiaugsmas,
ar būtų gēda,
jums tat, kas mes:

Vaiķų bēdnumas,
juķų paikumas,
dar gi durnumas
vaiķų vaiķų?

O jūs, kā sakysit,
Jūs, mūsu ainiai,
po šimto metų
dēl šiu laikų?

Dēlei tingumo,
dēl nevienybės,
dēlei bailumo
tēvų – tēvų?

Ar būs jums džiaugsmu,
ar būs jums gēda,
ar gal jums skausmu,

tēvų aklumas
tēvų godumas,

tėvų tamsumas
tėvų tėvų?

Sapnas

Kart pailsęs aš sėdėjau
pagrabyj po jovaru.
Gražų vakarą regėjau,
šlamštė vėjas tarp šakų.

Vakaruos saulelė nyko,
temė pamažu dangus,
žmonės nuo darbų parvyko,
skubinos pasiekt namus.

Krūmuos ten lakštingalelis
kėlė meilų alasą.
Nuo kelmužio švelns balselis
minė, kad čia Lietuva.

Ir pro šalį Namunelis
savo vedė vilnužes,
o penkias ten sapnuželis
atsivarė valteles.

Kur keliaujat valtuželės
Ar sugrišit vėl kada?
Ar parvešite naudelės,
šelpsit mūsų Lietuvą?

Ir arti jom pravažiuojant,
suvadžiojau jų vardus.
Joms iš lengvo prasiūbuojant,
pagalvojau, ar ir bus,

ką vardai tie pranašavo.
Vards pirmosios tai – Viltis.

Ar ir krovinių vis tavo
mūs turės pilnai širdis?

Ar antroji, tu – Laisvybe,
būsi turtas mums brangus?
Ar trečioji tu – Lygybe,
kart ištiesi bėdnužius?

Ar išnyks iš mūs paikystė?
Ar vėl meilė viešpataus?
Ketvirta atplauks – Brolystė?
Ar lietuviai tą atjaus?

Jei taip bus tai vards penktosios
sklys po svieta: Lietuva.
Jeigu mintys, tos gerosios,
džiaugsis mūsų pašalpa?

Bet štai rūkai ir pakilo
iš pasviečių vokiškų. –
Laivuželiai greit išdilo.
Visgi – nors lengvu balsu –

Tokie žodžiai pagarsėjo:
Darbštūs būkit! Niekada
darbas neišeis ant vėjų,
tai jau amžina tiesa.

Tik vis dirbkit nesiliovę, –
kad būt žmonija laisva,
kad išnyktų syk vergovė,
tad atgys ir jūs tauta.

Tik vis dirbkit už teisybę,
skelbkit meilę brolišką!

Vykdykite vis lygybe
vėjužiu, o ne audra! –

Vilčiai sau neleiskit žūti,
tad įvyks tikra dora.
Tikt kas pūva, tur pargriūti.
Dirbkit! Amžina – jėga! –

Kietą žodį tad girdėjau.
Galas buvo tų sapnų.
Šimts perkūnais nuskambėjo:
Kad nebūtų tinginių!

Pabudau... Štai rūkai nyksta,
rytų ardo juos šviesa,
lyg nauja tiesa įvyksta:
Dirbkit! Amžina – jėga!

Atgys

Girdėjau suokele:
“Lietuvių menka –
sunyks veik tautelė!
Jau ji per sena.”

Gal būt, Vokieteliai,
jūsiški sena,
bet mums kaimyneliai,
dabar tik žiema.

Dar truks valandėlę,
būs šalta gana.
Bet kinta gamtelė –
atgys ir tauta.

Rudens viltis pavasaris

Rudens vējai ūžia:
Apsiniaukia dangus –
nebšviečia mūs saulelē,
paliko vienus mus. –

Laukai – tie pilniejie –
nupliko ūmai,
teliko ražienos,
jas dengia rūkai.

O medžiai žaliejie
pametē lapus!
Išlakstē paukšteliai,
darželis tylus.

Nutilo balseliai,
nebžydi gamta.
Dar buvo ir – gaišta
kaip tu, Lietuva.

Ak ne, Lietuveliai?
Man sopi galva.
Štai dygsta rugeliai.
Ko lauk Lietuva?

Griš vēl sauluželē,
atgims vēl gamta!
Atgims Lietuveliai.
Atgims Lietuva!

Keista, taisyta

12 pusl. eil. *Dievas ir Saulė* 3 posmas:

Kas urvos, kas uolos miegojo kietai,
išbėg tavo balso vadinti:
tai gnūsai lakioj, *bėgioj* vabalai,
azu Saliamonas dabinti.

34 psl. eil. *Mano Saulelei* 7 posmo 3eil:

Teku tamsios ūkanos

Atskirai neminint taisytos smulkios pirmo leidimo spaudos rinkimo klaidos, kur jos buvo akivaizdžios. Rašyba pakeista į Didžiojoje Lietuvoje dabar priimtą. Taip pat skyryba. Liko nekeistos tarminės žodžių formos, net jei yra svetimos, neteiktinai skolintos ar neatitinka dabartinės rašybos.

Leidėjas

Vilnius, 1999. Rugpjūčio 24